

באר ה"אור הזחיים הקדוש"

סדר לימוד ב"אור הזחיים" הקדוש כתקנת מורנו הגדול רבי אלימלך בודרמן שליט"א

פרשת קרח פ"ו

שיכירו כי הוא העושה משפט כתוב והוא הבורר הראוי לשרת לפניו:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל קָרַח אֲתָהּ וְכָל עֲדֹתָךְ הָיוּ לִפְנֵי ה' אֲתָהּ וְהֵם וְאַהֲרֹן מִחֵר : {ט"ז, ט"ח}

הַבְּדִילוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֹכְלָה אֹתָם כְּרָגַע: {ט"ז, כ"א}

סבדלו מתוך וגו'. לא על משה ואהרן הוא אומר כי לאלה לא תפגע מדת הדין הגם שיהיו בתוך העדה הכלה ח"ו, וזה לך האות אהרן שהיה בתוך עדת קדח ונבקעה האדמה תחתיהם ולא נפגע, אלא כוונת מאמר ה' הוא על הצדיקים שהיו בתוך העדה כיהושע וכלב ושאר הצדיקים ובני בניהם של משה ואהרן ושל שאר הצדיקים, ולזה אמר קודם למאמר הבדלו וידבר ה' אל משה וגו' לאמר, ואם על משה ואהרן הוא אומר לא היה צריך לומר תיבת לאמר, אלא לאמר לעדת הצדיקים הבחונים אצלם ולבניהם ובני ביתם שהיו בתוך העדה:

ואכלה אותם כרגע. צריך לדעת למה אמר **כרגע** ואם להודיע כי הוא שגיא כח להרוג ששים ריבוא כרגע כבר הודיע זה מקודם דכתיב (שמות י"ג: ט) רגע א' אעלה בקרבך וכליתך. ונראה לפי דברי המדרש (נכס) שהביא רש"י בפסוק ויפול על פניו זה בידם סרחון רביעי, בעגל במתאוננים במרגלים וכו' עד כאן. אם כן עון המרגלים קדם למחלוקת קרח, ושם פירשתי כי גזירת כליה שגזר ה' על הדור ההוא נתקיימה אלא שהועילה תפלת משה שלא ימות העם כאיש אחד אלא בהמשך זמן ארוך, אם כן העדה כבר היא מחוייבת כליה, לזה בא מאמר ה' כאן בחידוש הגזירה שיהיה כרגע פירוש שלא יאריך להם הזמן כמו שנתרצה מקודם, ולדרך זה מצאנו נחת רוח לקושיא שבענין למה יגזור ה' מיתה על עדת ישראל שלא היתה ידם במעל וכמו שנתגלה ממאמר משה בסמוך, ולדברינו לצד שכבר היו ישראל מחוייבי מיתה מעוון המרגלים אלא שה' האריך להם זמן ואמר ז"ל (שם נ"ג) שהשטן מקטרג בשעת הסכנה, וציוו למי שיש בידו שיחה בין ישתבח ליוצר לחזור מעורכי המלחמה (ויקרא) הגם שאין בחטא כדי להמית, וכמו כן במה שלפנינו כיון שהיו מחוייבי מיתה אין נמלטים בצאת המשחית ויכלו באפס תקוה:

שוב הצצתי וראיתי כי דברי ה' כאן הם רפואה ותעלה לעדת ישראל, כי אם לא היה ה' אומר **הבדלו מתוך העדה** והיה יוצא המשחית היו נמלטים הצדיקים שלא היו בכלל גזירת המרגלים וכל שהיו בכלל גזירת המרגלים היה המשחית מכלה אותם, ולומר ה' לישראל שיהיו נבדלים מהם לבל יקר להם מקרה רע, לא היה להם זכות לזה שהרי סוף סוף היה בידם שמץ מהחטא שלא מיחו בקרח ואדרבא באו לרצונו, לזה נתחכם ה' וצוה למשה ואהרן להבדיל הצדיקים והעירו לבקש רחמים עליהם ובאמצעות זכותו של משה אמר ה' אליו **דבר אל העדה וגו' העלו מסביב וגו'**, ולדרך זה נוכל לפרש כי מאמר ה' שאמר למשה ואהרן **הבדלו לא בא** הדיבור אלא להעירם להתפלל לא שהיה צריך משה להבדיל לבל יספו בחטאת

אחם וכל עדתך סיו וגו'. קשה היה לו לומר אתה וכל עדתך ואהרן וגו' ובוזה לא היה צריך לחזור ולומר אתה והם, אולי שנתכוון להזמין הנועדים לבא מחר לברר הדבר, ונתכוון בזה לבל יהיו נשמטים מיום אל יום ויתרבו עליהם מאוהבי המחלוקת, לזה רצה להכריחם לבא מחר לפני ה', אשר על כן לא הזמין אלא הבאים במחלוקת, קרח ועדתו, מה שאין כן אהרן, אלא שהזכירו שיקח מחתתו עמהם:

עוד ירצה לומר שיכינו עצמן בקדושה ובטהרה כדי שיהיו ראויים להיות לפני ה', והוא מאמר היו לפני ה', ואולי כי לזה נתן להם זמן ואמר מחר, ובפרט זה לא שתף עמהם אהרן כי מוכן ועומד הוא, אלא שהזכירו אחר כך ואמר אתה והם ואהרן שגם הוא יהיה עמהם, והגם שכבר אמר להם הדברים עצמן למעלה דכתיב קחו לכם מחתות וגו' לפני ה' מחר, לפי שהוכיחם בדברים אחרי כן ואמר להם המעט מכס וגו' רב לכם בני לוי וגו' תוכן הדברים יגיד הפכיות מה שאמר מקודם, לזה כשלא קבלו התוכחה חזר לומר דברים הראשונים לעשות מבחן הקטרת:

וַיִּקְחוּ אִישׁ מִמַּחְתּוֹ וַנִּתְּתָם עֲלֵיהֶם קִטְרֹת וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי ה' אִישׁ מִמַּחְתּוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאָתִים מִחַתַּת וְאַתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מִמַּחְתּוֹ: {ט"ז, י"ז}

חמשים ומאתים וגו' ואחם ואסרן וגו'. כל זה מיותר שכבר אמר אתה וכל עדתך וגו' ואהרן, ואם רצה לומר חשבון כולם, למעלה כשאמר עדתך שם היה לו לומר מאתים וחמשים ולא היה צריך לחזור ולהזכיר אתה ואהרן, ואולי שנתחכם לומר שלא יתערב קרח עם הר"ן אלא ביחוד עם אהרן, ועשה כן כדי שלא יהיה מקום לטועים אחר קרח לומר כי דבקתו הרעה לצד היותו עם ריבוי מקטירי הקטרת אבל אם היה בפני עצמו היה כאהרן, לזה אמר לו ואתה ואהרן בפני עצמיכם איש מחתתו, והגם שכולן הקריבו יחד, עם כל זה נעשו ב' כתות כת אחת קרח ואהרן וכת ב' ר"ן איש:

וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קָרַח אֶת כָּל הָעֵדָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל הָעֵדָה: {ט"ז, י"ט}

ויקסל עליהם וגו'. פירוש שלא נקהלו לרצונם אלא קרח הקהילים, וכפי זה יגיד הכתוב שבח העדה. או ירצה לתת טעם למאמר ה' שבא אחר כך **הבדלו מתוך העדה וגו' ואכלה אותם**, ויאמר האומר אם קרח ועדתו חטאו אלה הצאן למה יכלו, לזה הקדים ואמר כי נקהלו לרצון קרח ולחיבתו ולזה נראים כחפצים במעשיו ולזה אמר ה' **הבדלו וגו' ואכלה אותם:** וירא כבוד ה' וגו'. נתגלית שכינתו יתברך לכל העדה כדי

שחייב עליו מיתה שהיא ההקרבה כי עד עתה לא עשה אלא לגלוג ואם היה חוזר בו אין עליו חיוב:

דבר אל העדה לאמר העלו מסביב למשכן קרח דתן ואבירם: {ט"ז, כ"ד'}

דבר אל העדה לאמר. אמר דבר לשון קושי בענין זה שאינו אלא טובה להציל נפשם, להגיד כי יקפיד ה' על הרוצה לחבול בעצמו שלא לעלות, לזה בא דבר מלך שלטון להכריחו לעלות לבל יפסידו עצמן שהם נכסי שמים, ואמר תיבת לאמר פעם ב' ולא הספיק במה שקדם לומר וידבר וגו' לאמר, לצד שאמר דיבור לשון קושי הודיע כי קושי זה עצמו הוא לרוממות עם סגולה שיקפיד ה' על חסרונם. עוד נתכוון בתיבת לאמר שאין חיוב לומר בלשון זה עצמו העלו וגו' אלא בלשון שיהיה המכוון בו העלו וגו' ואפילו יאמר בלשון אחר, ולזה תמצא שלא אמר העלו אלא סורו נא וגו', ובמקום שיאמר משכן קרח וגו' אמר מעל אהלי האנשים הרשעים האלה:

חיזוק בין אדם לחבירו וותרנות

ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי והביאתיו אל הארץ אשר בא שמה וזרעו יורשנה: {ט"ז, כ"ה'}

ויקם משה וילך וגו'. צריך לדעת טעם אומרו ויקם, ואם להודיע שהיה יושב מה יצא לנו מהודעה זו, אכן ירצה על דרך אומרו (משלי ט"ז: יח) לפני שבר גאון ולפני כבוד ענוה, ואמרו ז"ל (פמ"ד פמ"ה) השפלותי הגבהתי, והוא מאמר הכתוב ויקם משה קימה היתה לו במה שהלך לדתן ולאבירים האנשים הרשעים אשר חרפוהו ולא רצו לבא אצלו והשפיל עצמו הוא והלך אצלם, עליהם נאמר לפני שבר גאון, ועל משה ולפני כבוד ענוה:

ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי והביאתיו אל הארץ אשר בא שמה וזרעו יורשנה: {ט"ז, כ"ה'}

וידבר אל העדה לאמר. פירוש לאמר שיאמר להם שכן נאמר לו מפי הקדוש ברוך הוא לומר להם:

סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים. נתחכם עליו השלום לזכותם בנועם דבריו באמצעות שיעריכום בערך רשעים, והוא אומרו האנשים הרשעים פירוש שיהיו בעיניהם ערך רשעים ויסורו מעליהם כי יאמינו בכליונם ויראו פן תדבקם הרעה ובשכר זה יחוננם ה', והגם שכבר נתרצה ה' לומר להם העלו, עם כל זה הצדיקים חפצים לצדק בני דורם לאכול מפרי דרכם:

לעילוי נשמת

הרה"ח ראובן בן הרה"ח ישראל עוזר קליין זצ"ל
נלב"ע בחג השבועות תשע"א

חיזוק נגד היצר הרע

ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחת לכל בשר האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצף: {ט"ז, כ"ב'}

ויאמרו אל אלהי הרוחות וגו'. אמר שם אל, לצד שראה התעוררות תגבורת הדינים הזכיר חסד אל למתק הדינים. ואמרו אלהי הרוחות לכל בשר טען טענה הנשמעת לפני הבורא כי ה' חפץ שכל הרוחות יקבלו אלהות עליהם בעודם בבשר בעולם הזה והוא אומרו אלהי הרוחות פירוש הרוחות הוא לשון מחשבה ורצון על דרך אומרו (יחזקאל כ"ג: ז) העולה על רוחכם, ואם כן הגם שהמשפט אשר יעשה לכלותם כרגע הוא משפט אמת וכמו שכתבתי הטעם למעלה, עם כל זה לפי הנראה במעשה הוא שאיש א' יחטא ועל כל העדה תקצוף שאין כל העדה בחטא זה ואתה ממית כולן ומעתה ח"ו הרוח תמאן באלהות כזה:

עוד נתכוון לדבר לפניו דברי ריצוי המתקבל לפניו, על פי מה שקדם לו בידיעת הדרגת החפץ שיש לבורא, האחד הוא שבח והלל אשר יתגלו לו צבא מעלה, למעלה ממנו שבח והלל אשר יתגלו לו נשמות הצדיקים מב' אוצרות החיים, אוצר א' של נשמות שעדיין לא באו לעולם הנה שעליהם אמרו ז"ל (יבמות סג.) עד שיכלו נשמות שבגוף, ואוצר ב' של נשמות שכבר באו לעולם הנה וחזרו ונתנו באוצר החיים, וכולם נותנים שיר ושבח והודאה לבורא יתעלה שמו בסוד (משלי ט"ז: ד) כל פעל ה' למענהו. למעלה מהם השיר והשבח העולה מהנשמות אשר הם בעולם הזה אשר הם תוך הבשר והוא מונעם מהכיר ה' והם מתעצמים לאהוב ה' ולשבחו ולהודות למאמרו זה עליון וחשוק אצל הבורא למעלה מהכל, וכמו שמבוארים הדברים בהרחבה בספר הזהר גם בדבריהם ז"ל:

ולזה נתחכם משה וריצה ה' בדבר שהוא חפץ בו ואמר אלהי הרוחות לכל בשר שאתה חפץ שאלהותך תהיה לרוחות בזמן שהם בבשר, ואם אתה ממיתם אתה חסר רצון זה, ואין נכון להגביר הדינים שיסובבו הפסד קבלת אלהותך לרוחות שבבשר שהוא רום תכלית חשקך.

ואמר האיש אחד יחטא לומר שכפי הדין אין להם חיוב כי כולן לא חטאו לחיבתם אלא אתה בא עליהם בקצף שהוא תגבורת הדין, והוא אומרו תקצוף:

האיש אחד יחטא. אמר לשון עתיד, לצד שעדיין לא חטא חטא